

לקוטי תורה • שבת שובה • מאמר 1

שובה ישראל כו'

”שובה ישראל”

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/likutei-torah/shabbos-shuvah/1](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/shabbos-shuvah/1)

1 שובה ישראל כו'. הנה יש ב' בחינות יעקב וישראל וכתוב לאי עקב יאמר כו' והענין

"שובה ישראל" וכו'. הנה יש שתי בחינות: יעקב וישראל; ונאמר: "לא יעקב יאמר [שמך]" וכו'. והענין הוא כך.

הנה נודע כי תכלית בריאת העולמות להיות לו ית' דירה בתחתונים דהיינו ע"י אתכפיא סט"א [סטרא

אחרא] ואתהפכא חשוכא לנהורא כו' כי

הנה ידוע שתכלית בריאת העולמות היא שתהיה לו ית' דירה בתחתונים, כלומר על ידי אתכפיא של הסטרא אחרא ואתהפכא חשוכא לנהורא וכו'. כי

הנה עולם הוא מלשון העלם שהוא החשך וההסתר שמעלים ומסתיר אור א"ס ב"ה השוכן בתוכו ונראה

ליש ודבר בפני עצמו וחשך זה יתהפך לאור לע"ל [לעתיד לבוא]

הנה "עולם" הוא מלשון "העלם", שהוא החושך וההסתר המעלימים ומסתירים את אור אין סוף ברוך הוא השוכן בתוכו, עד שהוא נראה כיש ודבר בפני עצמו. וחושך זה יתהפך לאור לעתיד לבוא,

כי עין בעין יראו כו' והיינו על ידי מעשינו ועבודתנו בימי הגלות בבחי' אתכפיא ואתהפכא של הנפש מזה לעומת זה בקיום מ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך

כי "עין בעין יראו" וכו'. והיינו על ידי מעשינו ועבודתנו בימי הגלות, בבחינת אתכפיא ואתהפכא של הנפש מזה לעומת זה, בקיום מה שכתוב: "וידעת היום והשבות אל לבבך"

כי הוי"ה הוא האלקים כו' שעל ידי בחי' ידיעה זו שבהיום לעשותם שהיא בחי' ידיעה לבדה זוכה לימות המשיח למחר לקבל שכרם בבחינת ראייה ממש

"כי הוי"ה הוא האלקים" וכו'. כי על ידי בחינת ידיעה זו, השייכת ל"היום לעשותם", והיא בחינת ידיעה בלבד, זוכים בימות המשיח ל"מחר לקבל שכרם", בבחינת ראייה ממשית,

כי עין בעין יראו כו' ועמ"ש סד"ה כי תשמע בקול וענין הוי"ה הוא האלקים הוא ענין יחודא עילאה ויחודא תתאה (שילוב שם הוי"ה בשם אלקים ואדניי ושילוב שם אלקים ואדני בשם הוי')

כי "עין בעין יראו" וכו'. ועיין במה שכתוב בסוף המאמר המתחיל "כי תשמע בקול". והמשמעות של "הוי"ה הוא האלקים" היא יחודא עילאה ויחודא תתאה — שילוב שם הוי"ה בשמות אלקים ואדניי, ושילוב שמות אלקים ואדניי בשם הוי'.

שבק"ש [שבקריאת שמע] אחד וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד (ועמ"ש בד"ה צאינה וראינה בענין שאו ידיכם) שע"ז יבוא לואהבת כו'

שבקריאת שמע: "אחד" ו"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" (ועיין במה שכתוב במאמר המתחיל "צאינה וראינה" בעניין "שאו ידיכם"). ועל ידי כך יבוא ל"ואהבת" וכו',

ולהיות בבחי' אתכפיא ואתהפכא כו' ולכך קורין ק"ש [קריאת שמע] פעמים בכל יום ערב ובוקר לפי שצ"ל יחוד זה של הוי' הוא האלקים בשמים ממעל

ולהיות בבחינת אתכפיא ואתהפכא וכו'. ולכן קוראים קריאת שמע פעמיים בכל יום, בערב ובבוקר, משום שייחוד זה של הוי' הוא האלקים צריך להיות "בשמים ממעל

ועל הארץ כו' וכנגד ב' בחי' אלו שהם שמים וארץ קורין ק"ש [קריאת שמע] פעמיים ערב ובוקר

"ועל הארץ" וכו'; ובהתאם לשתי בחינות אלה, שמים וארץ, אנו קוראים קריאת שמע פעמיים ביום, בערב ובבוקר.

(ועי' מ"ש מענין ערב ובוקר מדת לילה ומדת יום בד"ה תחת אשר לא עבדת והוא ג"כ ענין כי אל דעות שיש ב' דעות שמלמטה למעלה נק' יש מאין

(וראו מה שנכתב בעניין ערב ובוקר, מידת הלילה ומידת היום, במאמר המתחיל "תחת אשר לא עבדת". זהו גם פירוש "כי אל דעות": יש שתי [דרכי] ידיעה; [ההסתכלות] מלמטה למעלה נקראת "יש מאין",

וזהו מדת לילה ומלמעלה למטה הוא בהפך שלמעלה היש ולמטה כלא חשיב וזהו מדת יום ועיין מ"ש סד"ה והיה מספר בני ישראל).

וזהו מידת הלילה; ואילו מלמעלה למטה התמונה הפוכה: למעלה יש, ולמטה נחשב כאין, וזהו מידת היום. וראו מה שנכתב בסוף המאמר המתחיל "והיה מספר בני ישראל").

והנה כמו שיש בעולם שמים וארץ כך יש בנפש האדם ב' בחינות אלו כי הנפש כלולה מארבעה בחינות אלו שכל ומחשבה דבור ומעשה (ועיין זח"ג [זהר חלק ג] פנחס ר"כ ע"ב ע"פ אין מעשה וחשבון כו')

והנה, כשם שבעולם יש שמים וארץ, כך גם בנפש האדם יש שתי בחינות אלה, שכן הנפש כלולה מארבע בחינות: שכל ומחשבה, דיבור ומעשה. (וראו זהר, חלק ג', פנחס, 220b, על הפסוק "אין מעשה וחשבון" וכו').

והנה השכל והמחשבה הם בחינת שמים והדיבור והמעשה הם בחי' ארץ שעם היות שגם המחשבה היא בחינת לבוש אל הנפש

והנה, השכל והמחשבה הם בחינת שמים, והדיבור והמעשה הם בחינת ארץ. ואף שהמחשבה היא גם לבוש לנפש,

כמו הדבור והמעשה מ"מ היר המחשבה כלולה ומתאחדת עם הנפש המשכלת וא"א להיות לה שכל בלי אותיות המחשבה

כמו הדיבור והמעשה, בכל זאת המחשבה כלולה בנפש המשכלת ומאוחדת עמה, ואי אפשר שיהיה לה שכל בלי אותיות המחשבה;

והרי הוא כהדין קמצא דלבושיה מיניה וביה משא"כ הדבור והמעשה הם בחינות נפרדים מן הנפש ואין הנפש מתלבשת בהם תמיד אלא בעתים שמדבר ועושה כו'

ולכן היא כמו אותו חגב שלבושו ממנו וכתוכו. לעומת זאת, הדיבור והמעשה הם בחינות נפרדות מן הנפש, והנפש אינה מתלבשת בהם תמיד, אלא רק בזמן שהאדם מדבר ועושה וכו'.

ולכן נקרא בשם ארץ וצ"ל אתכפיא ואתהפכא בנפש מזה לעומת זה בין בבחי' שמים ובין בבחי' ארץ שיהיו כל הארבעה בחינות מיוחדים לה' לבדו

ולכן [הדיבור והמעשה] נקראים בשם "ארץ". ויש צורך בעבודת אתכפיא ואתהפכא בנפש, מבחינת "זה לעומת זה", הן בבחינת שמים והן בבחינת ארץ, כדי שכל ארבע הבחינות יהיו מיוחדות לה' לבדו;

דהיינו שהשכל והדבור יהיו ממולאים מתורה דאורייתא מחכמה כו' ודברת כו' וכחי' המעשה מפורש בפרשה שניה ואספת דגנך הוא מעשה הצדקה כו'

כלומר, שהשכל והדיבור יהיו מלאים בתורה, שכן התורה [נמשכת] מחכמה וכו', ו"ודברת כו' וכו'; ומדרגת המעשה מפורשת בפרשה השנייה: "ואספת דגנך", שהיא מעשה הצדקה וכו'.

והנה יחודא תתא ה היא בחי' יעקב יי עקב יי בחי' חכמה וביטול הנמשך בבחינת עקב וסוף המדרגה להיות אתכפיא ואתהפכא

והנה, היחודא תתאה היא מדרגת יעקב: יי עקב — היו"ד, מדרגת חכמה וביטול, נמשכת אל בחינת העקב וסוף המדרגה, כדי שתהיה הכנעה והפיכה.

והיינו כשעדיין האדם בבחינת מלחמה באתכפיא ואתהפכא זו שאז מדת אלקים וצמצום להיות עלמא דפרודא היא הגוברת בו והיא עיקרית בנפש האדם

כלומר, כאשר האדם עדיין נמצא במצב של מאבק בהכנעה ובהפיכה אלה, אזי מידת אלקים והצמצום, המביאים לכך שתהיה מציאות של עולם הפירוד, הם הגוברים בו, והם העיקריים בנפש האדם;

אלא שממשיך בחינת יו"ד דהיינו שילוב הוי' באלקים ואדניי כי הוי"ה בחכמה כו' אבל ישראל
אלא שהוא ממשיך את בחינת הוי"ד, כלומר, את שילוב הוי' בתוך אלקים ואדניי, שהרי "הוי' בחכמה" וכו'. אבל
ישראל:

כי שרית עם אלקים שכבר גבר שם הוי' על שם אלקים דהיינו שילוב שם אלקים ואדניי בהוי'
"כי שרית עם אלקים" — שכבר גבר שם הוי' על שם אלקים, כלומר, שילוב שמות אלקים ואדניי בתוך הוי';
והרי הוא למעלה מבחי' אלקים הוא הצמצום כו' ועם אנשים הם כחות המתפשטות משם אלקים שהם
שלוחי הדין והקטרוג כו' (ועי' זח"א [זוהר חלק א] וישלח קע"ד א'):
ולכן הוא למעלה מבחינת אלקים, שהוא הצמצום וכו'. ו"עם אנשים" — אלה הכחות המתפשטים משם אלקים,
שהם שלוחי הדין והקטרוג וכו' (וראה זוהר, חלק א, וישלח, 174a).

2 ב והנה כתיב וירא כל העם ויפלו על פניהם ויאמרו הוי"ה הוא האלקים ב"פ [בי פעמים] (במלכים א' ס"י י"ח)

2. והנה נאמר: "וירא כל העם ויפלו על פניהם ויאמרו: הוי' הוא האלקים", פעמיים (במלכים א', פרק י"ח).

(ועיין מזה ברבות בקהלת קרוב לסופו ס"פ זבובי מות יבאיש יביע שמן רוקח וזח"ג [זוהר חלק ג] (ס"ה א'
רס"ד א'))

(ועיינו בעניין זה במדרש רבה על קהלת, סמוך לסופו, בסוף הקטע "זבובי מות יבאיש יביע שמן רוקח"; ובזוהר,
חלק ג') (ס"ה ע"א, רס"ד ע"א);

זח"א [זוהר חלק א] (מ"ה א') בתד"א [בתנא דבי אליהו] פייז ירושלמי פ"ג [פרק ג'] דתענית ה"ד ועי' בפרש"י [בפירוש
רש"י / בפירוש רש"י] (בשופטים ס"י ה') בפסוק שמעו מלכים ובכרמל יאמר ב"פ [בי פעמים].

זוהר, חלק א' (מ"ה ע"א); תנא דבי אליהו, פרק י"ז; תלמוד ירושלמי, פרק ג' דתענית, הלכה ד'; ועיינו בפירוש רש"י
(לשופטים, פרק ה'), על הפסוק "שמעו מלכים", [שלפיו] בכרמל יאמר הדבר פעמיים.

ולהבין למה כפלו ב"פ [בי פעמים]. אך הענין כי הוי"ה הוא האלקים יש בו ב' פירושים הא' שהוי' הוא
גילוי אור א"ס ב"ה בבחי' המשכה והתפשטות

כדי להבין מדוע כפלו פעמיים: העניין הוא של"הוי' הוא האלקים" יש שתי משמעויות. הראשונה היא שהוי' הוא
גילוי אור אין סוף, ברוך הוא, כהמשכה והתפשטות,

שהיא מבחי' הוי' וחסד זכר חסדו להוות כל ההוויות הוא הוא עצמו האלקים וצמצום שנתצמצם להיות עולמות נפרדים בעלי גבול

שהיא מבחינת הוי' וחסד — "זכר חסדו" — להוות את כל ההוויות; אור זה עצמו הוא האלקים, והצמצום שבו הצטמצם כדי שיהיו עולמות נפרדים ומוגבלים,

ברבוי התחלקות המדרגות מינים ממינים שונים שהצמצום הזה עם היות שבאמת הוא צמצום גדול לגבי אור א"ס ב"ה שאינו בבחי' גבול מ"מ הוא הוי'ה

ברבוי של חלוקות מדרגות, מינים ממינים שונים. שכן צמצום זה, אף שלגבי אור אין סוף, ברוך הוא, שאינו מוגבל, הוא צמצום גדול, בכל זאת הוא עצמו הוי',

שהרי עי"ז נמשך בחי' הוי' להוות כל ההוויות מאין ליש שמבלעדי הצמצום לא היו העולמות כלל שהיו בטלים במקורם והיו כלא היו וא"כ גם הצמצום הוא הוא הוי' והמשכת החסד ומיוחדים ביחוד גמור ואמיתי ממש

שהרי באמצעותו נמשכת בחינת הוי' כדי להוות את כל ההוויות מאין ליש; אלמלא הצמצום לא היו העולמות קיימים כלל, משום שהיו בטלים במקורם והיו כאילו אינם. אם כן, גם הצמצום הוא הוי' עצמו והמשכת החסד, והם מיוחדים זה בזה באחדות גמורה ואמיתית ממש.

(ועי' מ"ש מזה בד"ה וידבר אלקים כו' אני הוי' וארא אל אברהם כו' וסד"ה וידעת היום) ופירוש השני (ועיינו במה שנכתב על כך במאמר המתחיל "וידבר אלקים" וכו', "אני הוי'", "וארא אל אברהם" וכו', ובסוף המאמר המתחיל "וידעת היום"). והמשמעות השנייה:

כי בחי' הוי' והמשכת החסד שמהווה כל ההוויות שעל שם זה נקרא הוי' לשון הוה והיו"ד שבראש התיבה להורות שהוא מהוה תמיד הרי בחינה זו הוא

שהרי בחינת הוי' והמשכת החסד, המחוללת את כל הנמצאים — ועל שם כך היא נקראת הוי', מלשון "הוה", והיו"ד שבראש המילה מורה שהוא מהוה תמיד — בחינה זו היא

רק בחי' אלקים וצמצום לגבי עצמותו ומהותו יתברך כביכול וכמ"ש אני הוי' הוא שמי שבחינת הוי' אינו אלא בחי' שם כמו עד"מ שם האדם אברהם שאינו אלא לזולתו לקרוא אותו בשמו

רק בחינת אלקים וצמצום ביחס לעצמותו ומהותו יתברך, כביכול. וכמו שכתוב: "אני הוי' הוא שמי" — בחינת הוי' אינה אלא בחינת שם, כמו, למשל, שמו של אדם, אברהם, שנועד רק לאחרים, כדי שיקראו לו בשמו,

אבל אין להשם ערך ויחוס כלל אל עצמות ומהות העדם שאינו ממהותו ולא מערכו כלל כך
אבל אין לשם כל יחס או שייכות לעצמותו ולמהותו של האדם, שכן הוא אינו ממהותו ואף אינו בערכו כלל. וכך גם
הנה בחי' המשכה זו של הוי"ה וחסד מאור א"ס ב"ה להחיות העולמות ולהוותם מאין ליש אין ערוך
אליו ית' כלל וכמשל זיו השמש מהשמש כו' כי

הנה בחינת המשכה זו של הוי' וחסד מאור אין סוף ברוך הוא, להחיות את העולמות ולהוות אותם מאין ליש, אינה
בערך אליו יתברך כלל, וכמשל זיו השמש ביחס לשמש כו'. כי

הנה הוא לבדו ית' קדוש ומובדל מגדר עלמין וגם שמו נשגב בבחי' לבדו רק הודו וזיוו של שמו על ארץ
וכו' הארה דהארה

הנה הוא לבדו יתברך קדוש ומובדל מגדר העולמות; וגם שמו נשגב בבחינת "לבדו", ורק "הודו" וזיוו של שמו הם
"על הארץ" וכו' — הארה של הארה;

ואף גם זאת בבחיד על דייקא ולא שייך עליו ית' בחי' הוי' כי ענין הוי' יו"ד חכמה כו'
ואף גם זאת היא בבחינת "על" דווקא, ואין שייכת בו יתברך בחינת הוי', שהרי עניינה של הוי' הוא היו"ד, חכמה
כו';

ולא שייך עליו ית' אפילו אנת חכים ולא בחכמה ידיעא אלא לגבי בחי' השתלשלות שנשתלו בחי'
חכמה ובינה

ואף הביטוי "אתה חכם ולא בחכמה ידועה" אינו שייך בו יתברך אלא ביחס לבחינת ההשתלשלות, שבה השתלשלו
בחינות חכמה ובינה;

והרי הוא ית' מקור להן כמ"ש כי עמך מקור חיים והוא מקור החכמה ומקור הבינה
והרי הוא יתברך מקור להן, כמו שכתוב: "כי עמך מקור חיים", והוא מקור החכמה ומקור הבינה;

אבל אינו מתלבש ממש בבחי' חכמה כי החכמה מאין תמצא כתיב מבחינת אין דהיינו שאין התהוות
החכמה מבחינת השתלשלות והתלבשות אור א"ס ב"ה ממש

אבל הוא אינו מתלבש ממש בבחינת חכמה, שהרי נאמר: "והחכמה מאין תמצא" — מבחינת אין. כלומר, התהוות
החכמה אינה בדרך של השתלשלות והתלבשות של אור אין סוף ברוך הוא עצמו,

אלא מבחיי שהיא אין ואפס הוא בחיי זיו כו' כמ"ש במ"א (ועיין בד"ה לא תהיי [תהיה] משכלה)

אלא מבחינה שהיא אין ואפס, שהיא בחינת זיו וכו', כפי שמוסבר במקום אחר. (וראו גם את המאמר הפותח במילים "לא תהיה משכלה").

והרי זיו זה הוא עצמו צמצום רב ועצום לגבי אור א"ס ב"ה ע צמו כביכול

והרי זיו זה עצמו הוא צמצום רב ועצום ביחס לאור אין סוף ברוך הוא עצמו, כביכול.

וזהו שאמר יעקב בתפלתו אם יהיה אלקים עמדי ושמרני כו' ושבתי בשלום אל בית אבי

וזהו שאמר יעקב בתפלתו: "אם יהיה אלקים עמדי ושמרני" וכו', "ושבתי בשלום אל בית אבי",

אזי והיה הוי' לי לאלקים פי' כי אחר שיהיה אלקים עמדי בבחינת אתכפא ואתהפכא ואחר כל המדרגות עד ושבתי בשלום כו'

אזי "והיה הוי' לי לאלקים". פירוש הדבר: לאחר ש"יהיה אלקים עמדי", בבחינת אתכפא ואתהפכא, ולאחר כל המדרגות עד "ושבתי בשלום" וכו',

אזי יבא ויגיע למדרגה גדולה ונפלאה היא ביטול והתכללות באור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מעלה מבחיי הוי' עד שבחיי הוי' באלקים תחשב

אז יבוא ויגיע למדרגה גדולה ונפלאה: ביטול והתכללות באור אין סוף ברוך הוא עצמו, שלמעלה מעלה מבחינת הוי', עד שבחינת הוי' תחשב לבחינת אלקים.

(ועמ"ש מזה סד"ה אני הוי' אלקיכם דפי' ציצית וסד"ה ושבתי בשלום ועי' ברכות ויצא פרשה עי' [עייין] גבי נטל הקדוש ברוך הוא שיחתן של אבות ועשאו מפתח לגאולתן של בנים ועמ"ש מזה סד"ה וכל בניך):

(וראו מה שכתוב על כך בסוף המאמר הפותח במילים "אני הוי' אלקיכם", בפרשת ציצית, ובסוף המאמר הפותח במילים "ושבתי בשלום"; וראו גם Midrash Rabbah, Vayetzei, section 70, בעניין "הקדוש ברוך הוא לקח את שיחתם של האבות ועשה אותה מפתח לגאולת הבנים"; וראו מה שכתוב על כך בסוף המאמר הפותח במילים "וכל בניך").

3 ג והנה יעקב אמר כסדר המדרגה ממטה למעלה והיינו מדרגת הצדיקים ההולכים לפני ה' ממדרגה למדרגה

3. יעקב דיבר לפי סדר המדרגות, מלמטה למעלה. זו מדרגת הצדיקים, ההולכים לפני ה' ממדרגה למדרגה.

אך מי שהעביר את הדרך וחטא על הנפש שפגם באיזה ל"ת [לא תעשה] או בביטול מ"ע [מצות עשה] הרי א"א לו להמשיך בחי' הוי' בבחי' אלקים ביחודא עילאה ותתאה להיות אתכפיא ואתהפכא מאחר שפגם בשם הוי'

אבל מי שסוטה מן הדרך ו"חוטא על הנפש", ופוגם באיסור כלשהו או בביטול מצוות עשה, אינו יכול להמשיך את בחינת הוי' בבחינת אלקים, ביחודא עילאה וביחודא תתאה, כדי שתהיה הכנעה והפיכה של הרע לטוב, מאחר שפגם בשם הוי'.

כי המצות נקראו מצות הוי' כמ"ש בזה"ק [בזהר הקדוש] דתליין בשמיה כענבין באתכלא מימינא ומשמאלא מימינא מ"ע [מצות עשה] ומשמאלא מל"ת [מצות לא תעשה].

שהרי המצוות נקראות "מצוות הוי'", כפי שנאמר בזהר הקדוש, שהן תלויות בשמו כאשכול ענבים, מימין ומשמאל: מימין — מצוות עשה, ומשמאל — מצוות לא תעשה.

4 והנה אומרים בתיקון ק"ש [קריאת שמע] שעל המטה אם פגמתי באות יו"ד ונתחייבתי סקילה וכן בוידוי על חטא ביוהכ"פ [ביום הכפורים] מזכירין סקילה שריפה כו'

והנה, בסדר קריאת שמע שעל המטה אומרים: "אם פגמתי באות יו"ד ונתחייבתי סקילה"; וכן בוידוי "על חטא" ביום הכיפורים מזכירים סקילה, שריפה וכו'.

לא דברו בעבירות חמורות דוקא שחייב עליהם סקילה ממש (כגון עובד עבודת כוכבים שהוא מהנסקלין)

אין הכוונה דווקא לעבירות חמורות שהעונש עליהן הוא סקילה ממש, כגון עבודה זרה, שהיא מן העבירות שעונשן סקילה,

שהרי התורה היא בבחינת השתלשלות שיש בה גשמיות ורוחניות וכשם שיש סקילה גשמיות על עבירות החמורות בגשמיות כן יש סקילה רוחניות על עון ששקלוהו חז"ל [חכמינו זכרונם לברכה] בעבירות חמורות ע"ד מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] בפרק לפני אידיהן ישראל שבחו"ל [שבחוץ לארץ] כו'

שהרי התורה היא בבחינת השתלשלות, ויש בה גשמיות ורוחניות; וכשם שיש סקילה גשמית על עבירות חמורות במובן הגשמי, כך יש סקילה רוחנית על חטא שחז"ל שקלו אותו כנגד עבירות חמורות, על דרך מאמר חז"ל בפרק "לפני אידיהן": "ישראל שבחוצה לארץ" וכו'.

כי ענין עבודת כוכבים בגשמיות הוא המשתחוה לשמש וירח מפני שמהם תצא השפעת המזון וכמ"ש ממגד תבואות שמש וממגד גרש

כי עניינה הגשמי של עבודה זרה הוא השתחויה לשמש ולירח, מפני שמהם נמשכת השפעת המזון, כמו שנאמר: "ממגד תבואות שמש וממגד גרש"

ירחים הגם שבאמת נמשך ההשפעה על ידם הרי הם שלוחי ההשפעה בלבד והמשתחוה להם מחשיב אותם ליש ודבר נפרד כאלו הם משפיעים מצד עצמם

ירחים". אף שבאמת ההשפעה נמשכת באמצעותם, הם רק שליחים להעברת ההשפעה; והמשתחוה להם מחשיב אותם ליש ולדבר נפרד, כאילו הם משפיעים מכוח עצמם.

והנה ההשתחואה בגשמיות היינו שכופף ראשו וקומתו הגשמיים ויש השתחואה ברוחנית שכופף ומבטל שכלו לדבר הנשפע מן השמש והירח שהם מגד תבואות כו'

והנה, השתחויה גשמית היא כפיפת הראש והקומה הגשמיים; ויש גם השתחויה רוחנית, שבה האדם כופף ומבטל את שכלו בפני הדבר הנמשך מן השמש והירח, שהם "ממגד תבואות" וכו',

בדאגת הפרנסה ע"י איזו תחבולה כאלו התחבולה ההיא היא עיקרית בהשפעה זו הגם שנאמר וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה הרי ה' אלקיך כתיב שלא יהיה נפרד מאלקותו ית' כו'

בדאגה לפרנסה באמצעות תחבולה כלשהי, כאילו אותה תחבולה היא העיקר בהשפעה זו. ואף שנאמר: "וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה", כתוב "ה' אלקיך" — כדי שלא תהיה נפרדת מאלקותו יתברך וכו'.

משא"כ כשמחשיב את התחבולה עיקר ההשפעה שהוא בבחי' נפרד כו' וע"ז הרי הוא חייב סקילה רוחנית

אבל כאשר הוא מחשיב את התחבולה לעיקר ההשפעה, הרי זה בבחינת דבר נפרד וכו', ועל כך הוא חייב סקילה רוחנית.

כי סקילה היא באבנים והיינו שע"ז גורם להיות לו לב אבן שלא יוכל לפתוח לבו בהתכוונות בחי' הוי' כו'

שכן סקילה נעשית באבנים; כלומר, בכך הוא גורם לכך שיהיה לו לב של אבן, כך שלא יוכל לפתוח את לבו בהתכוונות בבחינת הוי' וכו'.

וכן כל הכועס כו' וגסות הרוח כו' שהם כאלו עובד עבודת כוכבים לפי שהם היפך הביטול

וכן "כל הכועס" וכו', וכן גסות הרוח וכו', שהם כאילו עובד עבודה זרה, מפני שהם ההפך מביטול;

והרי פוגם באות יו"ד שהוא ענין הביטול בחינת חכמה כו' וכה"ג [וכהאי גוונא] בביטול מ"ע [מצות עשה]

התלויות באות יו"ד ביטול תורה דאורייתא מחכמה כו'

וכך הוא פוגם באות יו"ד, שהיא עניין הביטול, בחינת חכמה וכו'. וכיוצא בזה, גם על ידי ביטול מצוות עשה

התלויות באות יו"ד: ביטול לימוד תורה, שכן התורה נמשכת מחכמה וכו'.

(וע' בר"מ [ברעיא מהימנא] ר"פ כי תשא ופי' שופטים רע"ד ב') והה' של השם הוא בחי' התבוננות באורך

ורוחב בגדולת א"ס ב"ה להלהיב לבו כו'.

(וראה ברעיא מהימנא, בתחילת פרשת כי תשא, ובפרשת שופטים, רעד ע"כ.) וה"א של השם היא בחינת

ההתבוננות לאורך ולרוחב בגדולת אין סוף ברוך הוא, כדי להלהיב את הלב וכו';

דהיינו כמו אות ה' שיש לה אורך ורוחב עד"מ וכנגד זה שריפה שישרוף לבו באש זרה ותאות חומרי

[חומריות] כו'

כלומר, בדומה לאות ה"א, שיש לה אורך ורוחב, בדרך משל. וכנגד זה יש שריפה: שהוא שורף את לבו באש זרה

ובתאוות לדברים גשמיים וכו'.

וכיוצא בזה הרבה פרטי עבירות וביטול מצות שהם פוגמים את השם הוי' כל חד לפום מאי דידע

בנפשי [בנפשיה] אשר ע"כ לא יוכל להמשיך שם הוי' בבחי' אלקים הוא הצמצום ביחודא תתאה ועילאה

להיות אתכפיא ואתהפכא.

וכיוצא בזה יש פרטים רבים של עבירות וביטול מצוות, הפוגמים בשם הוי', כל אחד לפי מה שהוא יודע בנפשו.

משום כך אין הוא יכול להמשיך את שם הוי' בבחינת אלקים, שהיא הצמצום, ביחודא תתאה וביחודא עילאה, כדי

שתהיה הכנעה והפיכה.

5 והעצה היעוצה לזה ויצעקו אל הוי' שכדי להיות המשכות הוי' צריך להקדים בחי' צעקה בלב מקרב

איש ולב עמוק מעומקא דלבא ולהיות בטל ונכלל באור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מבחי' הוי'

והעצה לכך היא "ויצעקו אל הוי'": כדי שתהיה המשכה של הוי', צריך להקדים בחינה של צעקה בלב, "מקרב איש

ולב עמוק", מעומק הלב, ולהיות בטל ונכלל ממש באור אין סוף, שלמעלה מבחינת הוי',

כי אני הוי' הוא שמי כו' כנ"ל אלא מצד עצמותו ומהותו ית' נקי בשם אנכי מי שאנכי שאינו

שכן "אני הוי' הוא שמי" וכו', כנזכר לעיל; אבל מצד עצמותו ומהותו יתברך, הוא נקרא בשם "אנכי" — "מי שאנכי", שאינו

נתפס בשם וע"ז נאמר אנכי הוא מוחה פשעיך למעני וכתוב לפני הוי' תטהרו למעלה מבחי' הוי' ששם הוא עליות כללות נשמות ישראל ביום הכפורים

נתפס בשם. ועל כך נאמר: "אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני"; ונאמר: "לפני הוי' תטהרו" — למעלה מבחינת הוי', ושם היא עליית כללות נשמות ישראל ביום הכיפורים.

והיינו על ידי בחי' רחמנות מדתו של יעקב מברית מן הקצה אל הקצה דהיינו מן הקצה התחתון שירד מטה מטה אל הקצה העליון שמראש כל

וזה נעשה באמצעות בחינת הרחמנות, מידתו של יעקב, ש"מברית מן הקצה אל הקצה": מן הקצה התחתון, שאליו ירד מטה מטה, עד הקצה העליון, שבראש כל

דרגין בחי' אנכי שלמעלה מבחינת הוי' ובחי' רחמנות זו הוא שיעור רחמים על ניצוץ אלקות שבנפשו אחרי שישים אל לבו רוממות א"ס ב"ה בכבודו ובעצמו שהוא רם ונשא מבחי' הוי'

הדרגות — בחינת "אנכי", שלמעלה מבחינת הוי'. בחינת רחמנות זו היא לעורר רחמים על ניצוץ האלקות שבנפשו, לאחר שישים אל לבו את רוממות אין סוף ברוך הוא, בכבודו ובעצמו, שהוא רם ונישא מבחינת הוי',

כי הוי' בחכמה וכולם בחכמה עשית כתיב שהוא כעשיה גשמיות ואי לזאת הרחמנות גדולה על ניצוץ אלקות שבנפשו איך שירד פלאים מאיגרא רמה כו'

שהרי "הוי' בחכמה", ונאמר: "כולם בחכמה עשית", והרי זו כעשיה גשמית. ולכן גדולים הרחמים על ניצוץ האלקות שבנפשו, על כך שירד פלאים "מאיגרא רמה" וכו'.

ובחינת רחמנות זו אותה אנו מבקשים אלקי עולם ברחמיך הרבים כו' ברחמיך דייקא כלומר שאתה יודע הרחמנות כמה גדלה בלי שיעור ואין ביכולת השגת נשמותינו

ובחינת רחמנות זו היא שאנו מבקשים עליה: "אלקי עולם ברחמיך הרבים" וכו'. דווקא "ברחמיך" — כלומר, אתה יודע עד כמה גדולים הרחמים, בלי שיעור, ואין בכוח השגת נשמותינו

לשער גודל עוצם הרחמנות על הירידה הגדולה הזאת מאור א"ס ב"ה מאחר שנשמותינו הן בבחי' גבול ונברא יש מאין אין להם הרגשה זו על הירידה הזאת שמאור א"ס ב"ה (ועמ"ש בד"ה כנשר יעיר).

לשער את גודל עוצמת הרחמים על הירידה הגדולה הזאת מאור אין סוף ברוך הוא. מאחר שנשמותינו הן בבחינת גבול ונבראו יש מאין, אין להן תחושה של ירידה זו מאור אין סוף ברוך הוא. (ועיין במה שנכתב כדיבור המתחיל "כנשר יעיר".)

וזהו ותתפלל חנה על הוי' ובכה תבכה שעל ידי בחינת בכיה היא בחי' ומדת התעוררות הרחמנות תתפלל על ה' על דייקא למעלה מבחי' הוי'. ועמ"ש מזה בפי' משפטים ע"פ לא תהיה משכלה ועקרה כו'.

וזהו [פירוש] "וחנה התפללה על הוי', ובכה תבכה": באמצעות בחינת הבכי, שהיא בחינת ומידת התעוררות הרחמים, היא מתפללת "על הוי'" — "על" דווקא, למעלה מבחינת הוי'. ועיינו במה שנכתב על כך בפרשת משפטים, על הפסוק "לא תהיה משכלה ועקרה" וכו'.

6 וזהו שובה ישראל עד הוי' אלקיך פירוש עד שהוי' יהיה בבחינת אלקים וצמצום על ידי התשובה הוא התעוררות הרחמנות

וזהו [פירוש] "שובה ישראל עד הוי' אלקיך": כלומר, עד שהוי' יהיה בבחינת אלקים וצמצום, על ידי תשובה, שהיא התעוררות הרחמים.

כי עיקר התשובה בלב שתהיה התשובה גדולה כל כך בפנימית הלב מעומקא דלבא עד כי ישוב ליבטל וליכלל באור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מעלה מבחינת הוי'

כי עיקר התשובה הוא בלב: שהתשובה תהיה גדולה כל כך בפנימיות הלב, מעומק הלב, עד שישוב להתבטל ולהיכלל ממש באור אין סוף ברוך הוא, שלמעלה מעלה מבחינת הוי';

רק לפני הוי' תטהרו ואנכי אנכי הוא מוחה כו'. ועמ"ש ע"פ כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך כו' בפי' נצבים:

רק "לפני הוי' תטהרו", ו"אנכי אנכי הוא מוחה" וכו'. ועיין במה שכתוב על הפסוק "כי המצוה הזאת אשר אנכי מצורך" וכו', בפרשת נצבים.

7 ד והנה סדר התשובה הוא שלא כסדר והשתלשלות המדרגה ממטה למעלה כנ"ל רק הוא בבחינת דילוג למעלה מבחי' השתלשלות והטעם ביאר הכתוב

ד. והנה סדר התשובה אינו כסדר ההשתלשלות של המדרגות מלמטה למעלה, כנזכר לעיל, אלא הוא בבחינת דילוג אל למעלה מבחינת ההשתלשלות. והכתוב ביאר את הטעם:

כי כשלת בעונך והיינו כמ"ש כשל בעוני כחי היינו הנשמה וכמ"ש כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך כו'

"כי כשלת בעונך". והיינו כמו שכתוב: "כשל בעוני כוחי" — כלומר, הנשמה, וכמו שכתוב: "כל אשר תמצא ידך לעשות בכוחך" וגו'.

(ע' [עיינן] זח"ג [זהר חלק ג] פנחס ר"כ ע"א) **שהנשמה קרויה נר כמ"ש נר הוי' נשמת אדם ועבירה מכבה כו' כלומר שמכבה את הנר כו' (כמ"ש בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו)**

(ראו זוהר חלק ג, פינחס, רכ ע"א.) שכן הנשמה נקראת נר, כמו שכתוב: "נר הוי' נשמת אדם"; ועל עבירה נאמר שהיא "מכבה" וכו', כלומר, היא מכבה את הנר וכו' (כמו שמוסבר במאמר המתחיל "אחרי ה' אלקיכם תלכו").

לכך אין כח בנשמה לעמוד בקשרי המלחמה בבחי' אתכפיא ואתהפכא ולהמשיך הוי' בבחי' אלקים ביחודא עילאה ותתאה אחר שנתחלשה וכשל כחה מפני העבירה שכבתה נרה וע"כ צריכה לדלג שור אל רום המעלות.

לכן אין לנשמה כוח לעמוד במערכה, במצב של אתכפיא ואתהפכא, ולהמשיך את הוי' בבחינת אלקים ביחודא עילאה וביחודא תתאה, לאחר שנחלשה וכשל כוחה בגלל העבירה שכיבתה את נרה. משום כך היא צריכה "לדלג שור" אל רום המעלות.

וזהו כי תצא למלחמה על אויביך על דייקא ולכן מתחלה שובה ישראל עד שהוי' יהיה בבחי' אלקיך ואח"כ קחו עמכם דברים הם התורה והמצוות וכמ"ש

וזהו "כי תצא למלחמה על אויביך" — "על" דווקא. לכן תחילה "שובה ישראל", עד שהוי' יהיה בבחינת "אלקיך", ואחר כך "קחו עמכם דברים", שהם התורה והמצוות, כמו שכתוב

ברכות פ' תצוה פלי"ח ושובו אל הוי' להמשיך בחי' הוי' בבחי' אלקים ביחודא עילאה ותתאה עיי' אתכפייא ואתהפכא כי זהו תכלית בריאת האדם בעוה"ז לשמור ולעשות כסדר המדרגה

במדרש רבה, פרשת תצוה, פרק לח; "ושובו אל הוי'" — כדי להמשיך את בחינת הוי' בבחינת אלקים ביחודא עילאה וביחודא תתאה, באמצעות אתכפייא ואתהפכא. שכן זו תכלית בריאת האדם בעולם הזה: לשמור ולעשות, לפי סדר המדרגות

(ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] במי נמלך בנשמתן של צדיקים ועיין זח"ג [זהר חלק ג] אמור) (ד"ק

ע"ב) ע"פ בת אבי היא כו'

(ולכן אמרו רבותינו ז"ל: "במי נמלך? בנשמתן של צדיקים"; וראו זוהר חלק ג, אמור (דף ק ע"ב), על הפסוק "בת אבי היא" וגו';

ובחי' בת אבי היא כמ"ש סד"ה יהודה אתה כפי' בני אביך ולילך ממדרגה למדרגה ממטה למעלה רק התשובה הוא לפי שעה שהנשמה צריכה לכך לדלג שור שלא כסדר ודרך ההשתלשלות

ובחינת "בת אבי היא" היא כפי שמוסבר בסוף המאמר המתחיל "יהודה אתה", בביאור "בני אביך", וללכת ממדרגה למדרגה, מלמטה למעלה. אולם התשובה היא רק לפי שעה, בשעה שהנשמה זקוקה לכך, כדי "לדלג שור" — שלא כסדר ולא בדרך ההשתלשלות;

אבל אח"כ שישב אל ה' וירחמהו הנה מזה נמשך שם הוי' בחי' התהוות כל ההוויות בהתחדשות החיות כו'

אבל לאחר מכן, כאשר "ישב אל ה' וירחמהו", נמשכת מכך הוי' — בחינת התהוות כל ההוויות מתוך התחדשות החיות וכו',

ולתקן כל הפגמים ולמלאות כל החסרונות שחיסר מ"ע [מצות עשה] או שפגם במל"ת [במצות לא תעשה] אזי יהיה נמשך שם הוי' בבחי' אלקים ביחודא עילאה ותתאה להיות אתכפייא ואתהפכא.

ולתקן את כל הפגמים ולמלא את כל החסרונות שחיסר במצוות עשה או שפגם במצוות לא תעשה. אז תימשך הוי' בבחינת אלקים, ביחודא עילאה וביחודא תתאה, כדי שתהיה אתכפייא ואתהפכא.

וזהו שנאמר ביג"מ [בי"ג מדות] רחמים ויקרא הוי' כלומר שהוי' קורא וממשיך בחי' הוי' דהיינו שעיי' בחי' הוי' אלקיך שהוי' הוא בבחי' אלקים ממשיך להיות הוי' נמשך בבחי' אלקים ביחודא עילאה ותתאה וכו' הויות

וזהו שנאמר בשלוש עשרה מידות הרחמים: "ויקרא: הוי', הוי'"; כלומר, הוי' קורא וממשיך את בחינת הוי'. כלומר, כאמצעות בחינת "הוי' אלקיך", שבה הוי' הוא בבחינת אלקים, הוא ממשיך שהוי' יימשך בבחינת אלקים, ביחודא עילאה וביחודא תתאה. ושני [האזכורים של] הוי'

אלו הם כתובים בשני מקראות דכתיב הוי' רחום וחנון וכתוב חנון ורחום הוי' פי' הוי' רחום וחנון שמבחינת הוי' נמשך בחי' רחמנות וחסד להוות עולמות יש מאין ולהתצמצם במדת אלקים שהיא ג"כ מדת החסד כנ"ל.

כתובים בשני פסוקים, שכן נאמר "הוי' רחום וחנון", ונאמר "חנון ורחום הוי'". פירוש "הוי' רחום וחנון" הוא שמבחינת הוי' נמשכת בחינת רחמנות וחסד, כדי להוות עולמות יש מאין ולהצטמצם במידת אלקים, שהיא גם מידת החסד, כפי שנוכר לעיל.

וחנון ורחום ה' פי' שהתהוות והמשכות החסד שהרי אין זה אלא בחי' צמצום לגבי אור א"ס ב"ה עתמו כביכול הגורם להיטות צמצום זה הוא חנון ורחום שמבחי' אנכי מי שאנכי נמשכים יג"מ [י"ג מדות] רחמים שבהם

"וחנון ורחום הוי'" פירושו, שהתהוות החסד והמשכותו — שהרי אין זו אלא בחינה של צמצום ביחס לאור אין סוף עצמו, כביכול — נגרמות מכך שהוא חנון ורחום. מבחינת "אנכי מי שאנכי" נמשכות י"ג מידות הרחמים, שבהן ועל ידם קורא וממשיך הוי' כו' כנ"ל (ועמ"ש מזה סדי"ה ואתחנן אל הוי') וזהו כי עמך הסליחה למען תורא

ובאמצעותן הוא קורא וממשיך "הוי' הוי' וכו', כנזכר לעיל. (ועיינו במה שנכתב על כך בסוף המאמר המתחיל "ואתחנן אל הוי'"). וזהו [פירושו] "כי עמך הסליחה למען תורא",

כי בבחי' סליחה ביום הכפורים שהוא גילוי רצון העליון לפני הוי' תטהרו נמשך יג"מ [י"ג מדות] רחמים להיות גילוי בחי' יראה הוא יו"ד של שם הוי'

כי על ידי בחינת הסליחה שביום הכיפורים, שהיא גילוי הרצון העליון — "לפני הוי' תטהרו" — נמשכות י"ג מידות הרחמים, כדי שתתגלה בחינת היראה, שהיא היו"ד של שם הוי',

כמ"ש בזה"ק [בזהר הקדוש] יו"ד על ריש"י [רישיה] דביה שריא דחילו והה' הוא בחי' אהבה והם הנסתרות לה' אלקינו שהנסתרות הם אהוי"ר [אהבה ויראה] והנגלות ו"ה נגלות

כמו שנאמר בזהר הקדוש: "יו"ד על ריש"י, דביה שריא דחילו"; והה"א היא בחינת אהבה. והן "הנסתרות לה' אלקינו", כי הנסתרות הן אהבה ויראה; ואילו "הנגלות" — ו"ה — הן גלויות;

הן התורה והמצות תורה וי"ו המשכה הקול קול יעקב ה' בחי' מצות מעשיות שבעשייה כו' והיינו גילוי של שם הוי' להיות התחדשות ההתהוות כו' כנ"ל.

והן התורה והמצוות: התורה היא הוי"ו, המשכה — "הקול קול יעקב"; והה"א היא בחינת המצוות המעשיות שבעשייה וכו'. וזהו גילוי שם הוי', כדי שתתחדש ההתהוות וכו', כנזכר לעיל.

10 ועמ"ש עוד מענין כי עמך הסליחה למען תורא ע"פ שובה ישראל עד כו' וע"פ תקעו בחדש וע' בזהר אמור דק"א א'.

ועיינו גם במה שנכתב בהמשך בעניין "כי עמך הסליחה למען תורא", על הפסוק "שובה ישראל עד..." ועל הפסוק "תקעו בחודש"; ועיינו בזהר, אמור, דף קא ע"א.

וזהו הלך ילך ובכה כו' כי הנה ישראל נקראו בשרשם למעלה זרע קדש מצבתה (בישעיה סס"י [סוף סימן ו']) וזהו [פירוש] "הלך ילך ובכה" וכו'. שכן ישראל, בשורשם למעלה, נקראים "זרע קדש מצבתה" (בישעיהו, בסוף פרק ו'),

שיסודתה בהררי קדש עליון (עיי' זח"א [זהר חלק א] ט"ו א' ובזהר הרקיע ר"פ בראשית ע"פ הנצנים נראו כו')

שיסודה בהררי קדש העליון (עיינו בזהר, חלק א, טו ע"א, ובזהר הרקיע, בתחילת פרשת בראשית, על הפסוק "הניצנים נראו וכו').

ומשך הזרע היינו ההמשכה וירידה שירדו ונשתלשלו נשמותיהם למטה (ועיי' ברכות ר"פ ויגש גבי במושך הזרע זה יוסף ועמ"ש מענין יוסף סד"ה ושמתי כדכד.

ו"משך הזרע" הוא ההמשכה והירידה שבהן נשמותיהם ירדו והשתלשלו למטה. (ועיינו במדרש רבה, בתחילת פרשת ויגש, בעניין "במושך הזרע — זה יוסף"; ועיינו במה שנכתב בעניין יוסף, בסוף המאמר המתחיל "ושמתי כדכד".)

ועי' עוד ברבות וישלח פע"ט דקאי על יעקב והכל ענין אחד וכמ"ש אלה תולדות יעקב יוסף ועמ"ש מזה סדי"ה ויקחו אליך פרה גבי עץ ארז ואזוב)

ועיינו עוד במדרש רבה, וישלח, פרשה עט, ששם מדובר ביעקב; והכול עניין אחד, כמו שנאמר: "אלה תולדות יעקב יוסף". ועיינו במה שנכתב על כך בסוף המאמר המתחיל "ויקחו אליך פרה", בעניין "עץ ארז ואזוב".

ולחיותם חוזרים ועולים בקדש העליון ממטה למעלה הלך ילך ממדרגה למדרגה בהליכה שאין לה שיעור והפסק הגבה למעלה מאד ע"י בחי' ובכה היא התעוררות הרחמנות ובכה תבכה שע"י יהיו בבחי' על ה' כו' כנ"ל.

וכדי שישוכו ויעלו בקודש העליון, מלמטה למעלה, "הלך ילך" — ממדרגה למדרגה, בהליכה שאין לה שיעור והפסק, ומטפסת מעלה מעלה — באמצעות בחינת "ובכה", שהיא התעוררות הרחמים, ו"בכה תבכה", שעל ידה יהיו בבחינת "על הוי"י וכו', כנזכר לעיל.

11 ואח"כ בא יבא ברנה נושא אלומותיו שחוזר וממשיך מלמעלה למטה תוספת וריבוי אור בהתחדשות ההתהוות להמשיך בחינת שם הוי' בבחי' אלקים להיות

ואחר כך, "בא יבא ברנה נושא אלומותיו": הוא חוזר וממשיך מלמעלה למטה תוספת וריבוי של אור, בהתחדשות ההתהוות, כדי להמשיך את בחינת שם הוי' בבחינת אלקים, כך שיהיו

אתכפיא ואתהפכא בכל הדברים הן בסור מרע הן כועשה טוב שע"י נאמר קחו עמכם דברים ושובו אל ה' שהם דברים הרבה שיהיה בהם המשכת הוי'

אתכפיא ואתהפכא בכל העניינים, הן ב"סור מרע" והן ב"עשה טוב". על כך נאמר: "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'" — אלה דברים רבים, שבהם תהיה המשכת הוי'.

וזהו נושא אלומותיו שהוא עד"מ כמו אלומות ועומרים שהם ממין הגרעין שנעשו בתוספת וריבוי כך יהיה גדול כח התשובה

וזהו [פירוש] "נושא אלומותיו": על דרך משל, כשם שאלומות וגדישי תבואה הם מאותו מין של הגרעין, אך נעשו בתוספת וריבוי — כך גדול יהיה כוחה של התשובה.

(ועמ"ש ע"פ בשלח פרעה בענין וזרעתיה לי בארץ כו' נטעתך שורק כו' ע"ש מה שכתבתי ע"פ והנה אנחנו מאלמים אלומים ומענין פי' ברנה בד"ה ושכתי בשלום כו' והיה כו'. ובוה מוכן המדרש אגדה שהביא רש"י [רבי שלמה יצחקי])

(ועיין במה שנכתב על הפסוק "בשלח פרעה", בענין "וזרעתיה לי בארץ" וכו', "נטעתך שורק" וכו'; עיין שם במה שכתבתי על הפסוק "והנה אנחנו מאלמים אלומים", ובענין פירוש "ברנה", במאמר המתחיל "ושכתי בשלום" וכו', "והיה" וכו'). ובכך מוכן מדרש האגדה שרש"י הביא.

(בשופטים רס"י [ריש סימן ה']) נאמר בסיני אנכי הוי' אלקיך בכרמל יאמר כפול ה' הוא האלקים ה' הוא האלקים בימי אליהו עכ"ל [עד כאן לשוננו]

(בשופטים, בתחילת סימן ה') נאמר: "בסיני נאמר 'אנכי הוי' אלקיך', בכרמל יאמר הדבר בכפילות: 'ה' הוא האלקים, ה' הוא האלקים', בימי אליהו". עד כאן לשוננו.

והיינו כי בסיני היו נש"י [נשמות ישראל] צדיקים וע"י התומ"צ [התורה ומצות] ממשיכים שם הוי' בבחי' אלקים כנ"ל אבל בהר הכרמל ע"י התשובה הגיעו עד הוי' אלקיך

כלומר, בסיני היו נשמות ישראל צדיקים, ובאמצעות התורה והמצוות הם ממשיכים את שם הוי' בבחינת אלקים, כנזכר לעיל; אבל בהר הכרמל, באמצעות התשובה, הם הגיעו עד "הוי' אלקיך",

דהיינו ע"י ששבו ליבטל בעצמות אור א"ס ב"ה שלמעלה משם הוי' כנ"ל ולכן כפלו לומר ב"פ [ב' פעמים] הוי' הוא האלקים שזהו ענין ב' הפירושים הנ"ל.

כלומר, על ידי ששבו להיות בטלים בעצמות אור אין סוף ברוך הוא, שלמעלה משם הוי', כנזכר לעיל. לכן כפל כל אחד מהם ואמר פעמיים: "ה' הוא האלקים". זהו ענינם של שני הפירושים שהוזכרו לעיל.

12 וז"ש [וזהו שכתוב] במדרש בקהלת שם ד"א [דבר אחר] זבובי מות יבאיש כו' מדבר בדורו של אליהו אתמול מבאישין דברים כנגדו כו'

וכך נאמר במדרש על קהלת שם: "דבר אחר: זבובי מות יבאיש... מדובר בדורו של אליהו: אתמול היו מעלים צחנה בדבריהם נגדו..."

והיום מביעים דברים ואומרים ה' הוא האלקים ה' הוא האלקים עכ"ל [עד כאן לשוננו] שנק' זה יביע שמן רוקח

"והיום הם מביעים דברים ואומרים: 'הוי' הוא האלקים, הוי' הוא האלקים'. עד כאן לשוננו. שכן זה נקרא "הבעת שמן רוקח",

שהוא השמן המעורב בבשמים שיש בו ריח טוב והוא כענין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] ע"פ ריח בגדיו ריח בוגדיו כמו שכתוב ברבות תולדות ס"פ ס"ה.

כלומר, שמן המעורב בבשמים, שיש לו ריח טוב. והדבר דומה למה שאמרו רבותינו ז"ל על הפסוק "ריח בגדיו": "ריח בוגדיו", כפי שנכתב במדרש רבה, תולדות, סוף פרק ס"ה.

13 והוא גם כן ההמשכה מ"ג מדה"ר [מדות הרחמים] בחי' כשמן הטוב כו' יורד על הזקן כו' ועמ"ש סד"ה מי יתנך כאח לי וסד"ה זאת חנוכת המזבח ומענין יביע בד"ה

וגם זהו המשכה מ"ג מידות הרחמים, בחינת "כשמן הטוב" וכו', "יורד על הזקן" וכו'. וראו מה שכתוב בסוף המאמר המתחיל "מי יתנך כאח לי", ובסוף המאמר המתחיל "זאת חנוכת המזבח"; ובענין "יביע", במאמר המתחיל

להבין ענין הברכות וזהו ג"כ ענין שבסיני נאמר אנכי ובתבור נאמר ב"פ [ב' פעמים] אנכי ע"ש ברש"י [ברבי שלמה יצחקי] והיינו כי ע"י המצות ממשיך בחינת הוי' מבחי' אנכי והוא להיות אלקיך

"להבין ענין הברכות". וזהו גם ענין אמירת "אנכי" בסיני, ואמירת "אנכי" פעמיים בתבור; ראו שם ברש"י. כלומר, באמצעות המצוות ממשיכים את בחינת הוי' מבחינת "אנכי", כדי שיהיה "אלקיך";

אבל בתשובה נאמר אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך ב' פעמים אנכי כנגד ב' מעמקי הלב ממעמקים קראתיך כמ"ש בד"ה כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום כו' ע"ש והוא למעלה מההמשכה שע"י המצוות.

אבל על התשובה נאמר: "אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך" — "אנכי" פעמיים, כנגד שני מעמקי הלב, "ממעמקים קראתיך", כמבואר במאמר המתחיל "כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום" וכו'; ראו שם. והמשכה זו היא למעלה מההמשכה שבאה באמצעות המצוות.

14 וזהו שבהר תבור זכו לבחי' זו דהיינו ע"י תשובה ומזה נמשך ג"כ ענין הכפל ב' פעמים הוי' הוא האלהים דהא בהא תליא.

וזהו הטעם לכך שבהר תבור זכו למדרגה זו, כלומר באמצעות תשובה; ומכך נמשכת גם הכפילות — פעמיים "הוי' הוא האלקים" — שכן הדברים תלויים זה בזה.

ועי' מענין תבור וכרמל ברכות ויחי רי"פ צי"ט ובתי"י [ובתרגום יונתן] (בשופטים סי' הי' ובתהלים סי' ס"ח ט"ז) ובגמרא פ"ד דמגילה (דכ"ט ע"א) והוא כענין הנזכר בזח"א [בזהר חלק א] ויצא (דקנ"ח ע"א)

ועיינו בענין תבור וכרמל במדרש רבה, ויחי, תחילת פרשה צי"ט; ובתרגום יונתן (על שופטים, פרק ה', ועל תהלים, פרק ס"ח, פסוק ט"ז); ובגמרא, פרק ד' במגילה (דף כ"ט ע"א). והדבר דומה לענין המוזכר בזהר, חלק א', ויצא (דף קנ"ח ע"א),

בענין הרי בתר שהם טורי דפרודא בחי' ומשם יפרד והיו לארבעה ראשים ועיין ברכות בראשית פ"ו ובשה"ש [ובשיר השירים] ע"פ עד שיפוח היום כו'

בענין "הרי בתר", שהם "טורי דפרודא" — מדרגת "ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים"; ועיינו במדרש רבה, בראשית, פרשה ט"ז, ובשיר השירים על הפסוק "עד שיפוח היום" וכו'.

והנה העלייה מטורי דפרודא להתכלל באחד זהו ענין בחי' תשובה וזהו ענין המבואר במ"א ע"פ ורב שלום ורב להושיע

והנה, העלייה מטורי דפרודא כדי להיכלל באחד היא ענין מדרגת התשובה. וזהו הענין המבואר במקום אחר על הפסוק "ורב שלום" ו"ורב להושיע".

ולכן מזה נמשך העלייה אח"כ שלא בהדרגה והוא ענין מ"ש בסוף שיר השירים ברח דודי כו' על הרי בשמים בחי' ריח והריחו ביראת ה'

ולכן מכך נמשכת לאחר מכן עלייה שאינה בהדרגה. וזהו פירוש הכתוב בסוף שיר השירים: "ברח דודי" וכו', "על הרי בשמים" — מדרגת הריח, "והריחו ביראת ה"י.

וזהו ג"כ ענין יביע שמן רוקח כנ"ל ואעפ"כ [ואף על פי כן] ניתנה התורה בסיני דוקא שרומז לבחינת צדיקים וכמ"ש בתי"י [בתרגום יונתן] (בשופטים שם)

וזהו גם ענין "יביע שמן רוקח", כנזכר לעיל. ואף על פי כן, התורה ניתנה דווקא בסיני, הרומז למדרגת הצדיקים, ככתוב בתרגום יונתן (על שופטים שם),

דהוא חליש וזעיר מכל טורייא שהוא ענין השפלות והביטול בחינת ונפשי כעפר לכל תהיה ועי"ז דוקא פתח לבי בתורתך משא"כ הרי תבור וכרמל טורי דפרודא

שהוא נמוך וקטן מכל ההרים, וזהו ענין השפלות והביטול, בבחינת "ונפשי כעפר לכל תהיה"; ודווקא על ידי כך מתקיים "פתח לבי בתורתך". לא כן הרי תבור וכרמל, שהם טורי דפרודא,

נקרא הרים גבנונים מלשון או גבן או דק שהחוטא פוגם במצוה אחת הרי נעשה מחוסר אבר כו' כמשי"ש [כמה שכתוב שם] בד"ה כי המצוה הזאת בענין תמים תהיה כו' אלא שעל ידי התשובה

נקראים "הרים גבנונים", מלשון "או גבן או דק": החוטא שפוגם במצוה אחת נעשה כמי שחסר איבר וכו', כפי שנתבאר שם, במאמר המתחיל "כי המצוה הזאת", בעניין "תמים תהיה" וכו'. אלא שעל ידי התשובה,

הנה במקום שבעלי תשובה עומדין כו' לכן נאמר בהם אח"כ ב' פעמים אנכי כו' וכנ"ל.

"במקום שבו בעלי תשובה עומדים" וכו'. לכן נאמר עליהם לאחר מכן פעמיים "אנכי" וכו', כפי שהוזכר לעיל.

אבל עכ"ז [עם כל זה] הרי מבואר לעיל שהתשובה הוא לפי שעה לדלג שור כו' אבל אח"כ צריך להמשיך על ידי התורה ומצות.

אבל למרות זאת, התבאר לעיל שהתשובה היא לפי שעה, כדי "לדלג על חומה" וכו'; אך לאחר מכן צריך להמשיך באמצעות התורה והמצוות.

15 וזהו ענין סיני. שזהו בחי' הקביעות של סדר ההמשכה וברבות פ' ויצא פס"ח ע"פ והנה סולם מוצב ארצה כו' זה סיני.

וזהו עניינו של סיני: זהו בחינת הקביעות של סדר ההמשכה. ובמדרש רבה, פרשת ויצא, סעיף ס"ח, על הפסוק "והנה סולם מוצב ארצה" וכו': "זה סיני",

שהוא ג"כ בחינת וראשו מגיע השמימה. והיינו כמ"ש יעקב אם יהיה אלקים עמדי כו' והיה הוי' לי לאלקים.

שהוא גם בחינת "וראשו מגיע השמימה". והיינו כפי שאמר יעקב: "אם יהיה אלקים עמדי" וכו', "והיה הוי' לי לאלקים".

16 והוא מדרגת הצדיקים כנ"ל שע"ז ג"כ יוכל להגיע לבחינה זו ע"ד מ"ש גבי מצות תשובה מי יעלה לנו השמימה כו'.

וזו מדרגת הצדיקים, כנזכר לעיל: גם באמצעות זאת אפשר להגיע למדרגה זו, בדומה למה שנאמר בקשר למצוות התשובה: "מי יעלה לנו השמימה?" וכו'.

ועמ"ש בד"ה יונתי ב חגוי הסלע והענין כי התשובה אינה על עבירות דוקא אלא על הריחוק מה' וכמ"ש בד"ה האזינו

ועיינו גם במאמר הפותח במילים "יונתי בחגוי הסלע". העניין הוא שתשובה אינה דוקא על עבירות, אלא על הריחוק מה', כפי שמוסבר במאמר הפותח במילים "האזינו",

השמים בפ"י כל ימיו בתשובה וכל הקרב אל ה' ביתר שאת צריך להיות יותר שפל רוח למטה מטה בבחינת ותתצב אחותו מרחוק ה' נראה לי.

השמים", בביאור הביטוי "כל ימיו בתשובה". וכל מי שמתקרב לה' במעלה יתרה, צריך להיות שפל רוח יותר, נמוך יותר ויותר, בבחינת "ותתצב אחותו מרחוק", "ה' נראה לי מרחוק".

17 וכמ"ש בד"ה בהעלותך את הנרות בענין מה שתקנו בתפלת שמונה עשרה סלח לנו כי חטאנו אחר קריאת שמע שמקבל עליו עול מלכות שמים ומצות ואהבת

וכפי שמוסבר במאמר המתחיל "בהעלותך את הנרות", בעניין התקנה לומר בתפילת שמונה עשרה "סלח לנו כי חטאנו" אחרי קריאת שמע, שבה האדם מקבל עליו את עול מלכות שמים ואת המצווה "ואהבת":

כי היא הנותנת דדוקא לאחר שקיבל עליו עול מלכות שמים ומאריך באחד אזי יבין שיש חטא ופשע ואזי יאמר סלח לנו כו'

משום שזו הסיבה עצמה: דדוקא אחרי שקיבל עליו את עול מלכות שמים והאריך ב"אחד", יבין שיש חטא ופשע, ואז יאמר: "סלח לנו" וכו'.

ע"ש ועמ"ש ע"פ מה טובו בענין ג' תשובות דנר"ג [דנפש רוח נשמה] שנמצא כולם צריכים לתשובה וע' זח"ג [זהר חלק ג'] פ' אחרי (דע"ג ע"א)

עיינו שם. ועיינו גם במה שנכתב על הפסוק "מה טובו", בעניין שלוש הבחינות של תשובה בנפש, ברוח ובנשמה, כך שמתברר שכולן זקוקות לתשובה. ועיינו בזהר חלק ג', פרשת אחרי, דף ע"ג ע"א,

גבי תלת דרגין מתקשרין דא בדא כו' ע' [עיינ] מ"ש מזה בביאור ע"פ ולא תשבית מלח והנה אורייתא סתים וגליא

על "שלוש מדרגות מתקשרות זו בזו" וכו'. עיינו במה שנכתב על כך בביאור לפסוק "ולא תשבית מלח". והנה, התורה נסתרת וגלויה;

ולכן עם היות שבסיני נאמר רק פעם אחת אנכי הוי' אלקיך מכל מקום אורייתא סתים ומרומז בזה ג"כ הבחינה הב' שבפי' הוי' הוא האלקים והיינו על ידי התשובה

ולכן, אף שבסיני נאמר רק פעם אחת "אנכי הוי' אלקיך", התורה בכל זאת נסתרת, ובכך נרמזת גם הבחינה השנייה שבפירוש "הוי' הוא האלקים", והיא באה על ידי תשובה.

ולכן נאמר שובה ישראל דוקא שהוא בחי' הפנימית דיעקב והיינו שבקריאת שמע אומר שמע ישראל ולכן נאמר דווקא "שובה ישראל", שהוא בחינת הפנימיות של יעקב. כלומר, בקריאת שמע אומרים "שמע ישראל",

ואזי דוקא אח"כ אומר בשמו"ע [בשמונה עשרה] סלח לנו כי חטאנו כו' כנ"ל שהוא ענין שובה ישראל ודווקא לאחר מכן אומרים בתפילת שמונה עשרה "סלח לנו כי חטאנו" וכו', כנזכר לעיל; זהו ענין "שובה ישראל".

וגם י"ל [יש לומר] פי' שובה ישראל דרצה לומר שובה להיות בבחינת ישראל שלמעלה מבחינת יעקב וכל כך תשוב עד אשר הוי"ה יהיה בבחי' אלקיך כנ"ל:

אפשר לומר גם שפירוש "שובה ישראל" הוא: שוב כדי להיות בבחינת ישראל, שלמעלה מבחינת יעקב; ושוב במידה כה רבה, עד שהוי' יהיה בבחינת "אלקיך", כנזכר לעיל.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/shabbos-shuvah/1

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק